

REKOMENDACIJOS

DĖL ASMENINIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ APSIRENGIMO IR NUSIRENGIMO SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE, KURIOSE GYDOMI ĮTARIAMI IR PATVIRTINTI COVID-19 PACIENTAI

2020-03-06

Šios rekomendacijos skiros asmens sveikatos priežiūros darbuotojams, vykdančioms įtariamų ar patvirtintų naujojo koronaviruso 2019 (COVID-19) atvejų valdymą.

Rekomendacijose pateikiama informacija apie:

- minimalų asmeninių apsaugos priemonių (AAP) rinkinį, reikalingą įtariamų ar patvirtintų COVID-19 atvejų valdymui;
- kritinius AAP apsirengimo ir nusirengimo aspektus; ir
- sveikatos priežiūros darbuotojų profesinį saugumą darbe su pacientais, kuriems įtariama arba patvirtinta COVID-19.

Minimalus asmeninių apsaugos priemonių (AAP) rinkinys, reikalingas įtariamų ar patvirtintų COVID-19 atvejų valdymui

Siūlomas minimalus AAP rinkinys apsaugo nuo užsikrėtimo sąlyčio (kontakto) būdu, per orą su lašeliais ir dalelėmis (1 lent., 1 pav.)

1 lentelė. Minimalus AAP rinkinys įtariamų ar patvirtintų COVID-19 atvejų valdymui

Apsauga	Siūlomos AAP
Kvėpavimo takų apsauga	FFP2 arba FFP3 respiratorius (su vožtuvais ar versija be vožtuvų)*
Akių apsauga	Akiniai (ar veido skydeliai)
Kūno apsauga	Vandeniui atsparus chalatas ilgomis rankovėmis
Rankų apsauga	Pirštinės

*Esant respiratorių trūkumui, rekomenduojamas veido kaukių (chirurginių ar procedūrinių kaukių) naudojimas. Kai naudojamos šios rūšies AAP, su jų naudojimu susiję apribojimai ir rizika turėtų būti įvertinami kiekvienu konkrečiu atveju.

Kvėpavimo takų apsauga

Respiratorius apsaugo nuo lašelių ir dalelių įkvėpimo. Kadangi skirtingi respiratorių tipai tinka skirtingai vartotojams, respiratoriams reikalingas kokybinis respiratoriaus tinkamumo patikrinimas (angl. fitting test). Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras (ECDC) siūlo naudoti 2 ar 3 klasės daleles filtruojančius respiratorius (FFP2 arba FFP3, 1 pav.), kai vertinamas įtariamasis atvejis ar vykdomas patvirtinto atvejo valdymas. FFP3 respiratorius turi būti dėvimas visada kai atliekamos aerozolių generuojančios procedūros.

Veido kaukės (chirurginės kaukės) daugiausia apsaugo nuo iškvepiamų lašelių; jas naudoti rekomenduojama, jei trūksta respiratorių, ir įvertinus kiekvieną atvejį atskirai. Chirurginėms kaukėms nereikalingas tinkamumo patikrinimo testas.

Akių apsauga

Turi būti naudojami akiniai arba veido skydai (2 pav.), kad būtų išvengta viruso ekspozicijos (poeikio) pro akių gleivinę. Svarbu: akiniai turi tikti vartotojui pagal veido ypatybes ir būti suderinami su respiratoriumi.

Kūno apsauga

Norint išvengti kūno užteršimo, turėtų būti naudojami ilgomis rankovėmis atsparūs vandeniui chalatai. Šis AAP komponentas nebūtinai turi būti sterilus, nebent jis būtų naudojamas sterilioje aplinkoje (pvz., operacinėje).

Jei vandeniui nepraleidžiančių chalataų nėra, galima naudoti vienkartinę plastikinę prijuostę ant vandeniui pralaidaus chalato.

Rankų apsauga

Pirštinės turėtų būti naudojamos valdant įtariamus ar patvirtintus COVID-19 pacientus. Išsamesnės informacijos apie AAP gydant (valdant) įtariamus ar patvirtintus COVID-19 pacientus sveikatos priežiūros įstaigose galima rasti ECDC techniniame dokumente <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/novel-coronavirus-personal-protective-equipment-needs-healthcare-settings.pdf>.

1 pav. Siūlomas minimalus AAP rinkinys įtariamų ar patvirtintų COVID-19 atvejų valdymui: FFP2 arba FFP3 respiratoriai, akiniai, vandeniui atsparūs ilgomis rankovėmis chalatai, pirštinės

2 pav. Veido skydelis

Dauguma AAP komponentų yra skirtingo dydžio, todėl svarbu pabrėžti, kad AAP netaikomas principas, kad vienas dydis tinka visiems. Tinkamas AAP pritaikymas yra esminis momentas, siekiant apsisaugoti; netinkamas AAP dydis neapsaugos jas dėvinčiojo.

AAP apsirengimas/užsidėjimas

Prieš rengiantis AAP įtariamą ar patvirtintą COVID-19 atvejo valdymui, reikėtų atlikti tinkamą rankų higieną vadovaujantis tarptautinėmis rekomendacijomis. Tai yra kritinis aspektas ir turėtų būti atliekamas naudojant tirpalą alkoholio pagrindu pagal gamintojo rekomendacijas (3 paveikslas).

3 pav. Rankų higiena atliekama naudojant antiseptiką alkoholio pagrindu

Pirmasis AAP komponentas, kuriuo apsirengiama yra chalatas (4 pav.). Yra įvairių tipų chalatai (vienkartiniai, daugkartinio naudojimo); šiose rekomendacijose yra pateikiamas daugkartinio naudojimo ilgomis rankovėmis atsparus vandeniui chalatas. Kai naudojamas chalatas su užsegimu nugaroje, kaip parodyta žemiau, antrasis operatorius turėtų padėti užsisegti nugarinę pusę (5 pav.).

4 pav. Atsparaus vandeniui ir ilgomis rankovėmis chalato apsivilkimas

5 pav. Chalato užpakalinės dalies užsegimas; atliekamas asistento

Užsidėjus chalata, siūloma pereiti prie respiratoriaus, kuris apsaugo nuo lašelių lašelių ir dalelių įkvėpimo. ECDC siūlo naudoti FFP2 arba FFP3 respiratorius (6 pav.) visoms procedūroms, valdant įtariamą ar patvirtintą COVID-19 atvejį. Užsidėjus respiratorių svarbu atlikti tinkamumo testą vadovaujantis gamintojo rekomendacijomis. Yra skirtingų respiratoriaus tinkamumo tikrinimo metodų. Daugiau informacijos galima rasti ECDC techniniame dokumente „Saugus asmeninių apsaugos priemonių naudojimas gydant labai pavojingas infekcines ligas“ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/media/en/publications/Publications/safe-use-of-ppe.pdf>

6 pav. FFP respiratorių (2 ar 3 klasės) užsidėjimas

Metalinį nosies spustuką (angl. clip) reikia sureguliuoti (pritaikyti) (7 pav.), o dirželiai turi būti priveržti, kad laikytųsi tvirtai ir būtų patogūs. Jei negalite pasiekti tinkamo pritaikymo, dirželius kryžiuokite. Tačiau šis nedidelis pakeitimas gali reikšti nukrypimą nuo gamintojo vadovo rekomendacijų.

7 pav. Respiratoriaus metalinio nosies spaustuko pritaikymas

Jei veido kaukė (chirurginė kaukė) yra dėvima kaip respiratoriaus pakaitalas (8 pav.), svarbi teisinga jos padėtis ant veido. Ją sureguliuoti (pritaikyti) metaliniu nosies spaustuku (9 pav.), kad būtų pasiektas tinkamas pritaikymas.

8 pav. Veido kaukės (chirurginės kaukės) dėvėjimas

9 pav. Veido kaukės pritaikymas metaliniu nosies spaustuku

Kai respiratoriaus padėtis yra tinkama, uždėkite akinius akių apsaugai. Uždėkite akinius virš kaukės dirželių ir įsitikinkite, kad elastingas tekstilės dirželis tvirtai priglustų, bet ne per stipriai (10 ir 11 pav.).

10 pav. Akinių su elastiniu tekstilės dirželiu dėvėjimas

11 pav. Akinių su elastiniu tekstilės dirželiu vaizdas iš šono

Jeį naudojami akiniai su kojėlėmis (angl. temples), įsitikinkite, kad jų padėtis yra tinkama ir gerai pritaikyta (12 pav.).

12 pav. Akinių su kojėlėmis (angl. temples) dėvėjimas

Po akinių sekančios yra pirštinės. Kai dedatės pirštines, svarbu užtempti pirštinę ant riešo virš chalato rankogalių (13 pav.). Asmenims, alergiškiems latekso pirštinėms, turėtų būti alternatyvus pasirinkimas, pavyzdžiui, nitrilo pirštinės.

13 pav. Pirštinių dėvėjimas

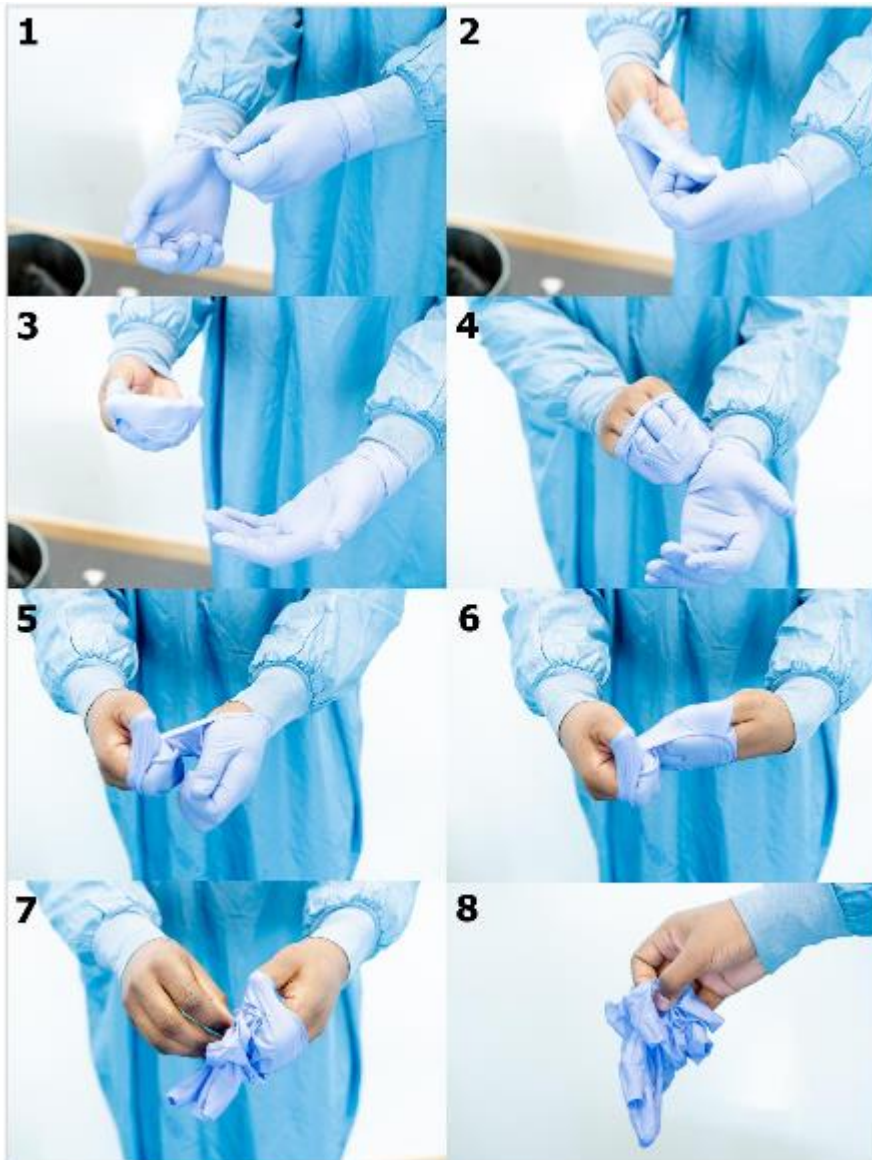
Asmeninių apsaugos priemonių nusirengimas

Teisingas AAP dėvėjimas apsaugos sveikatos priežiūros darbuotoją nuo užsiteršimo (užsikrėtimo). Po paciento apžiūros AAP pašalinimas (nusirengimas) yra kritinis ir svarbus žingsnis, kurį reikia atidžiai atlikti, kad būtų išvengta savo paties užteršimo, nes AAP jau gali būti užterštos.

Pirmiausia nuimamos pirštinės, nes jos laikomos stipriai užterštu elementu (daiktu). Alkoholinės rankų dezinfekavimo priemonės naudojimas turėtų būti apsvarstytas prieš nuimant pirštines. Pirštinės turėtų būti nuimamos atlikus aštuonis veiksmus (14 pav.).

Pradėkite nuo (1) suimant ir laikant pirštinę (su kita ranka ant kurios yra pirštinė) tarp delno ir riešo srities, (2) nulupkite pirštinę nuo riešo (3) kol vidinė pusė išsivers į išorę atidengiant pirštus. Dabar su pusiau pirštine dengta ranka (4) suimkite ir laikykite kitą ranką su pirštine tarp delno ir riešo, (5) lupkite pirštinę nuo riešo, (6) kol vidinė pusė išsivers į išorę atidengiant pirštus. Dabar, kai abi rankos yra pusiau su pirštinėmis, (7) nuimkite pirštinę nuo vienos rankos visiškai sugriebiant vidinę pirštinės dalį ir nulupant ją visiškai nuo rankos ir tą patį darykite su kita pusiau pirštine dengta ranka naudojant ranką be pirštinės, suimdami vidinę pirštinės pusę. Pirštines išmeskite (8) į biologiškai pavojingų atliekų šiukšliadėžę.

14 pav. **Pirštinių nuėmimas (1-8 žingsniai)**

Nuėmus pirštines, būtina atlikti rankų higieną ir užsidėti naują porą pirštinių, kad būtų galima toliau tęsti nusirengimo procedūrą. Naudodami naują pirštinių porą apsisaugosite nuo savęs pačio užteršimo.

Chalatas nuimamas užsidėjus naują pirštinių porą. Kai naudojate chalata su užsegimu nugaroje (kaip naudojama šiame dokumente), antrasis operatorius turėtų padėti atsegti chalato nugarinę dalį (15 pav.). Asistentas turi mūvėti pirštines ir chirurginę kaukę, kurias reikia pašalinti (nuimti) atsegus chalata. Kai asistento pirštinės yra nuimamos, turi būti atliekama rankų higiena su alkoholine dezinfekcijos priemone. Po to, kai chalatas buv atsegtas, jį galima nusirengti, sugriebiant nugarinę chalato pusę (16 pav.) ir nuimant jį nuo savęs užteršą priekinę chalato dalį laikant į vidų (17 pav.).

15 pav. Chalato nugarinės dalies atsegimas, aliekamas asistento

16 pav. Chalato nusirengimas: sugriebiant nugarinę chalato dalį

17 pav. Chalato nusirengimas: chalato nutraukimas nuo kūno

Vienkartinius chalatus dabar galima utilizuoti; daugkartinio naudojimo chalatai turi būti dedami į maišą ar konteinerį dezinfekuoti (18 pav.).

18 pav. Chalato talpinimas į biogrėsmės konteinerį dezinfekavimui

Po chalato reikia nuimti akinius ir, jei jie yra vienkartiniai utilizuoti, arba sudėti į maišą ar konteinerį dezinfekuoti. Norėdami nuimti akinius, pirštą dėkite po elastiniu tekstilės dirželiu nugarinėje galvos pusėje ir nuimkite akinius kaip parodyta 19 pav. Reikėtų vengti liesti priekinę akinių dalį, kuri gali būti užteršta. Jei yra naudojami akiniai su kojelėmis, jie turėtų būti nuimami kaip parodyta 20 pav.

19 pav. Akinių su elastiniu tekstilės dirželiu nuėmimas (1-4 žingsniai)

20 pav. Akinių su kojėlėmis (angl. temples) nuėmimas (1-2 žingsniai)

Sekantis turi būti nuimamas respiratorius. Norėdami pašalinti respiratorių, pirštą ar nykštį reikėtų dėti po dirželiais nugarinėje pusėje ir nuimti jį kaip parodyta 21 pav.

Respiratorių (arba chirurginę kaukę) reikia utilizuoti po nuėmimo. Nuėmimo metu svarbu neliesti respiratoriaus pirštinių (išskyrus elastinius diržus).

21 pav. Respiratoriaus nuėmimas (1-4 žingsniai)

Paskutinis AAP elementas, kurį reikia nusiimti yra pirštinės. Alkoholinės rankų dezinfekavimo priemonės naudojimas turėtų būti apsvarstytas prieš nuimant pirštines. Pirštinės nuimamos pagal aukščiau aprašytą procedūrą. Po pirštinio nuėmimo atliekama rankų higiena.

Literatūra

1. World Health Organization (WHO). Coronavirus disease 2019 (COVID-19). Situation report –29 2020 [updated 19 February 2020; cited 2020 25 February]. Geneva: WHO; 2020. Available from: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200219-sitrep-30-covid-19.pdf?sfvrsn=6e50645_2.

2. European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). COVID-19 2020 [internet, cited 2020 24 February]. Stockholm: ECDC; 2020. Available from: <https://www.ecdc.europa.eu/en/novel-coronavirus-china>.
3. World Health Organization (WHO). Coronavirus disease (COVID-19) outbreak 2020 [cited 2020 24 February]. Geneva: WHO; 2020. Available from: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.
4. European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Outbreak of severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2): increased transmission beyond China –fourth update 2020 [cited 2020 24 February]. Stockholm: ECDC; 2020. Available from: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/SARS-CoV-2-risk-assessment-14-february-2020.pdf.pdf>.
5. European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Safe use of personal protective equipment in the treatment of infectious diseases of high consequence 2014 [cited 2020 25 February]. Stockholm: ECDC; 2020. Available from: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/media/en/publications/Publications/safe-use-of-ppe.pdf>
6. European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Personal protective equipment (PPE) needs in healthcare settings for the care of patients with suspected or confirmed novel coronavirus (2019-nCoV) 2020 [cited 2020 25 February]. Stockholm: ECDC; 2020. Available from: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/novel-coronavirus-personal-protective-equipment-needs-healthcare-settings.pdf>
7. World Health Organization (WHO). WHO Guidelines on hand hygiene in health care 2009 [cited 2020 25 February]. Geneva: WHO; 2009. Available from: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44102/9789241597906_eng.pdf;jsessionid=3D5B6AF129FA5FA0F98F7D80DF80EC2D?sequence=1

Parengta pagal

European Centre for Disease Prevention and Control. Guidance for wearing and removing personal protective equipment in healthcare settings for the care of patients with suspected or confirmed COVID-19. Stockholm: ECDC; 2020